

(ISSN: 2602-4047)

Kaya, M., Sadık, R. & Tezcan Kardaş, N. (2024). Rekreatif spor etkinliklerinin ortaokul düzeyindeki göçmenlerin okula uyum sürecine etkisi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 9(27), 388-400.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.2843>

Article Type (Makale Türü): Research Article

REKREATİF SPOR ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ GÖÇMENLERİN OKULA UYUM SÜREÇLERİNE ETKİSİ

Mert KAYA

Duzce University, Duzce, Turkey, m.k_9@hotmail.com
ORCID: 0009-0000-5832-1593

Reşat SADIK

Duzce University, Duzce, Turkey, resatsadik@duzce.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2312-8213

Nurgül TEZCAN KARDAŞ

Sakarya University of Applied Sciences, Sakarya, Turkey, nurgultezcan@subu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9483-2013

Received: 12.03.2024

Accepted: 16.08.2024

Published: 15.09.2024

Öz

Bu çalışmada, Kütahya iline farklı statülerde göç eden ortaokul düzeyindeki göçmenlerin, rekreatif spor etkinliklerine katılımları sonucunda, okula uyum süreçlerindeki değişimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Kütahya ilinde ikamet eden Kütahya ilindeki ortaokullarda Türkçe eğitim gören 10-14 yaş aralığındaki 24 göçmenden oluşmaktadır. Bu çalışma nicel araştırma yöntemleriyle tasarlanmıştır. Verilerin toplanmasında, Kaynak ve Uslu (2021) tarafından geliştirilen "Ortaokul Öğrencileri İçin Okula Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup kullanılarak ön test ve son test uygulanmıştır. Araştırmada Non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U testinden, ön test ve son test karşılaştırılmasında ise Wilcoxon testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda rekreatif spor etkinliklerinin göçmen öğrencilerin okula uyumlarına akademik ve sosyal boyutta olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Göç, göçmenler, rekreasyon, spor, okula uyum

*

* Bu çalışma, 2. yazar danışmanlığında tamamlanan "Rekreatif spor etkinliklerinin ortaokul düzeyindeki göçmenlerin okula uyum süreçlerine etkisi" isimli Yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

¹ Sorumlu Yazar: Reşat SADIK, E-posta: resatsadik@duzce.edu.tr

**RECREATIVE SPORTS ACTIVITIES AT SECONDARY SCHOOL LEVEL
THE EFFECT OF IMMIGRANTS ON THE SCHOOL ADAPTATION PROCESS**

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the changes in the school adaptation processes of secondary school level immigrants who migrated to Kütahya with different statuses, as a result of their participation in recreational sports activities. The study group of the research consists of 24 immigrants between the ages of 10-14 who reside in Kütahya and receive education in Turkish in secondary schools in Kütahya. This study was designed with quantitative research methods. In collecting data, the "School Adjustment Scale for Secondary School Students" developed by Kaynak and Uslu (2021) was used. In the research, pre-test and post-test were applied using two groups: experimental and control groups. Non-parametric tests were used in the research. The Mann Whitney-U test was used to compare the experimental and control groups, and the Wilcoxon test was used to compare the pre-test and post-test. As a result of the research, it was seen that recreational sports activities made a positive contribution to immigrant students' academic and social adaptation to school.

Keywords: Migration, Immigrants, recreation, sports, adaptation to school

GİRİŞ

Göç, insanların daha iyi yaşam koşulları, güvenlik, ekonomik fırsatlar veya siyasi sebepler gibi çeşitli nedenlerle yaşadıkları yerleri terk ederek başka bölgelere veya ülkelere yerleşme sürecini ifade eder. Göç, insanlık tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanlar en erken günlerinden itibaren sosyal, ekonomik veya politik nedenlerle bir yerden bir yere hareket etmektedir (2007). Yıllardır insanların yaşantısından çıkarıp atamadığı bir konu olan göç, yalnızca yer değiştirmek için yapılmamaktadır. Geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısında hızlanan ve 21. Yüzyılın içindeki sorunlarda kendine oldukça geniş bir yer bulan durum göç durumudur. Çeşitli ülkelerde yaşanan ekonomik, sağlık, şiddet, siyasi istikrarsızlıklar gibi durumlarda göçe neden olmaktadır. Buna ek olarak artan uluslararası göç dalgasına birde çevresel ve iklim değişikliklerinin de büyük etkisi olmaktadır. Bu gibi durumlar insanlardaki psikolojik, sosyal değişimlerle başlayıp, mekânlarda yerlerini değiştirmeye devamlılık göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere dünyayı domine eden ülkelerin yarattığı istikrarsız durumlar göçlerin etkisini her konuda arttırmaktadır. Göçle beraber meydana gelen kültürel, ekonomik, sosyal problemler göçlerin yapıma şekillerine bakılarak farklılıklar göstermektedir. Uluslararası göçün ölçeği ve hızının tahmin edilmesinin zorluğuna rağmen Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelere doğru göçlerin yapıldığı tahmin edilmektedir (Barışık, 2020).

Zorunlu göç hareketleri, çatışmalar, doğal afetler ve ekonomik sıkıntılar gibi nedenlerle milyonlarca insanı evlerinden etmektedir. Suriye'deki iç savaş, Afganistan'daki uzun süreli çatışmalar ve Sahra altı Afrika'daki siyasi istikrarsızlık, büyük göç dalgalarını tetikleyen faktörler arasında yer alır. Dünya genelinde, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (UNHCR) göre, 100 milyonu aşkın insan, ülke içinde yerinden edilmiş kişiler veya mülteciler olarak kayıt altındadır (UNHCR, 2023). Bu durum, hem insani yardım çabaları hem de uluslararası ilişkiler açısından önemli zorluklar yaratmaktadır.

Göç hareketi ülke içinde bir çok etkiye sebep olmaktadır. Göç, esas olarak köken ve ev sahibi ülkelerle ilişkili kişisel, sosyoekonomik ve politik faktörlerden etkilenmektedir (Tsegay, 2023). Göçler beraberinde ekonomi sorunları getirmekle birlikte, sosyal uyum, alt yapı, güvenlik vb. sorunları da getirmektedir. Özellikle, göçmenlerin entegrasyonu, kültürel farklılıklar, dil bariyerleri ve toplumsal kabul gibi faktörler nedeniyle zorlu olabilir. Bu da toplumsal gerilimlerin artmasına ve yabancı düşmanlığının yükselmesine yol açabilir. Göçmenlerin entegrasyonu, sosyal uyum, ekonomik katılım ve kültürel adaptasyonun bir arada sağlanmasıyla mümkündür. Entegrasyon sürecinde, dil eğitimi ve mesleki becerilerin geliştirilmesi, göçmenlerin iş gücüne daha etkin katılmalarını sağlar. Aynı zamanda, yerel toplumlarla etkileşim ve katılımı teşvik eden programlar, göçmenlerin topluma uyum sağlamasına yardımcı olur. Kültürel çeşitliliğin kabulü ve ayrımcılığın azaltılması, göçmenlerin kendilerini daha güvende ve değerli hissetmelerini sağlar. Bu süreç, karşılıklı saygı ve anlayışın gelişmesini destekleyerek hem göçmenler hem de ev sahibi toplumlar için olumlu sonuçlar doğurur.

Uyumlu toplumların istenilen seviyelere ulaşmaları için; bütün bireylerin yaşına, dinine, diline, cinsiyetine ve ırkına bakılmaksızın aynı haklara sahip bir şekilde yaşamaları gerekmektedir (Ramazanoğlu ve ark., 2004). Ancak önemli bir nokta şudur ki göç edilen yere uyum gerçekleşmediği sürece göç etme eylemi gerçekleşmiş olmaz. Bu durumun en temel nedeni göç eden birey potansiyel bir göçmendir ve ilk fırsatta başka bir yere göç edebilir (Çakır, 2011). Türkiye,

bulunduğu konum itibari ile önemli göç yolları üzerinde bulunması nedeni ile tarihten şimdiki zamana kadar küçük, büyük çok fazla göç durumlarına tanıklık etmiş ve ev sahipliği yapmıştır. Türkiye'ye yönelik göç hareketlerinde, bir taraftan artan ekonomik gücü ve istikrarı diğer bir taraftan istikrarlı bir çekim unsuru oluştururken, yer aldığı coğrafi konumda yaşanan siyasi olumsuzluklar, Türkiye'ye yönelik yapılan göçlerin sayısını bir hayli arttırmıştır. Türkiye daha öncesinde transit bir ülke konumundayken artık göç eden göçmen bireyler tarafından hedef ülke olarak görülmektedir. Bu durum Türkiye'nin son yıllarda hem yaptığı gelişmeyi hem de göç politikaları ile mücadele etmesi gerektiğini göstermektedir (Göç İdaresi Başkanlığı,2023). Türkiye'ye göç ederek gelme zorunluluğunda olan kişilerin toplumlara kazandırılmasındaki birçok etkili yöntem bulunmaktadır. Kuşkusuz ki bu yöntemlerden biri de sportif etkinliklerle göçmenlerin entegrasyon sürecine katkıda bulunmaktır. Rekreatif spor etkinlikleri, insanların toplumlar içerisindeki yalnızlığını, kimse olmadan yanlış, sorumsuz davranışlar sergilemesinin önüne geçen faktörlerdendir. Bu bağlamda kişilerin uyumlu birer birey olmalarına katkıda bulunmaktadır (Erkal ve ark., 1998).

Rekreasyon, kişilerin bozulan fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü istediği etkinliklere katılarak tekrar kazanmaları şeklinde tanımlanabilir. Bu etkinlikler katılım sağlayan bireylerin kendi istekleri doğrultusunda seçtiği serbest zaman etkinliklerini kapsar. Böyle olunca insanlar yaşamlarının belirli bölümlerini rekreasyon etkinliklerinde geçirmiş olmaktadır. Rekreasyon her yaşta, sağlıklı, engelli, engelsiz bütün bireyleri içine almakta ve bu kişilerin kaliteli, mutlu zaman geçirmelerine katkı sağlamaktadır (Deniz ve ark., 2019). Kişiler için sözü edilen rekreasyon etkinliklerinin çoğunlukla spor etkinlikleri olarak algılanması gerektiğini söylemek çok da yanlış olmayacaktır. Çünkü "genellikle bireylerin serbest zaman etkinlikleri neredeyse tamamen spor olmaktadır (Yaman ve Arslan, 2009). Rekreatif sporlar uyumsal amaç doğrultusunda kişinin, toplumlarla ve kültürler arasında uyumlu birer birey olma yolunda köprü vazifesi görmektedir. Rekreatif sporların bu işlevi bireylerin sosyal ve bireysel karakter gelişimi üzerinde de yararlı katkılar sağladığı görülmektedir. Bu nedenle gelişimini tamamlamış ülkelerde spor eğitimlerine büyük önem verilmekte ve küçük yaşlardan başlayarak ergen bireylere rekreatif sporlar ve beden eğitimi ile ilgili eğitim programları uygulanmaktadır. Gelişim düzeyini tamamlamış toplumlarda en belirgin özelliklerinden biri sosyal farklılaşma artan iş bölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor, aktif bir ajandır. Uyumlu bireylerin sağlıklı toplum yapısının kurulması için spor yapıtaşı vazifesi görmektedir. Kişilerin uyum sorunlarını en aza indirmek için zamanlarını çokça geçirdikleri ortamlarda destekleyici etkinliklerin yapılması önem arz etmektedir. Bu etkinliklerin başında da rekreatif spor etkinlikleri gelmektedir. Rekreatif sporlar uyumsal amaç doğrultusunda değerlendirme de kişinin, toplumlarla ve kültürler arasında ki ilişkileri beraber değerlendirilmelidir. Spor ve uyum arasında ilişki olup olmadığı konusunda yapılan araştırmalarda sporun kişilerin uyum düzeylerinin artmasına katkısı olduğu sonucuna varılmıştır (Duman ve Kuru, 2010).

Uyum, bireylerin kendileri ve çevresiyle sağlıklı birliktelikler kurabilmesi, kurulan birliktelikleri sürdürmesi olarak tanımlanabilir. Bu kavram hakkında araştırmacılar tarafından yapılan farklı tanımlamalara göre, doğru uyum sağlamakta olan kişilerde var olması gereken özellikler şu şekilde ifade edilebilir; Topluların bireylerden bekledikleri sosyal rolleri uygun şekilde yapabilmek, üretken olma (iş yapabilmek), başka kişilerle samimi duygusal ilişkiler kurabilmek ve değerlendirme yapabilmek. Kısacası, doğru uyum şekli bireylerin başarılı, mutlu hayatlar sürdürebilmeleri anlamı taşımaktadır (Kozacıoğlu ve ark., 2020). İl göç idaresine göre uyum; hem yabancının hem de ev sahibi toplumun sosyal,

kültürel ve ekonomik anlamda gelişmesine faydada bulunmayı hedefleyen, asimilasyoncu olmayan, göç edilen toplumun da göçmenlere uyum sağlanmasını ve yabancıların bireysel özelliklerini ekonomik, sosyal ve kültürel alanlar dahil olmak üzere hayatın bütün alanlarında gerçekleştirmesini hedefleyen, gönüllülük katılımlı bir politikadır (İGİ, 2023). Bu çalışmada, farklı statülerde Türkiye'ye göç eden ortaokul düzeyindeki göçmenlerin, rekreatif spor etkinliklerine katılımları sonucunda, okula uyum süreçlerindeki değişimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmalar göçmenlerin eğitim ve öğrenim konusunda ciddi sorunlar yaşadığını göstermektedir. Özellikle çocuklar göçtükleri yerlerin sosyal, kültürel yapılarına uyum sağlayabilmeleri adına oldukça çabuk eğitim kurumlarına kazandırılmalıdırlar. Okulların sosyal, kuruluşlardan farkı olmasının sebebi kontrollü olmasıdır bundan dolayı okullar toplumlar arası adaptasyonla kültürlenmenin zamanlarını kaliteli geçirmeyi sağlar. Bu doğrultuda sportif etkinliklerin uyum sürecinde ne denli etkili olabileceğine ilişkin bir program belirlenmesi, uygulanması ve sonuçlarının karşılaştırılması çalışmanın amacını oluşturmuştur.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kapsamında, deneysel yaklaşımlardan ön test-son test modeli ile deney ve kontrol gruplu bir tasarım kullanılmıştır. Bu modelde, deney grubu ve kontrol grubu olmak üzere iki farklı grup bulunmaktadır. Büyüköztürk ve arkadaşların'a (2017) göre, her iki gruptan da araştırmanın başlangıcında ve sonunda alınan test sonuçları elde edilir. Deney grubundan elde edilen sonuçlar, kontrol grubu sonuçlarıyla karşılaştırılarak analiz edilir.

Çalışma Grubu

Araştırma Kütahya iline farklı statülerde göç etmiş, Kütahya ilindeki ortaokullarda Türkçe öğrenim gören 10-14 yaş arasındaki farklı cinsiyete sahip olan 24 göçmenden oluşmaktadır. Çalışma grubunun oluşturulmasında yaş, okula devam etme, Türkçe konuşabilme becerileri kriterleri esas alınmıştır. Ayrıca, Kütahya iline çeşitli statülerde gelmiş Kütahya ilindeki merkez ortaokullarda Türkçe öğrenim gören 10-14 yaş arasında göçmen olmak koşulu öngörülmüştür. Araştırma süresince rekreatif spor etkinliklerinden kort tenisi, basketbol ve voleybol etkinliklerine 12 haftalık süreçte düzenli olarak katılmak ölçüt olarak saptanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında, Kaynak ve Uslu (2021) tarafından geliştirilen "Ortaokul Öğrencileri İçin Okula Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 10-14 yaş arası ortaokul öğrencilerine uygulanabilmektedir. Ölçek soruları 18 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir soruya verilen yanıtlar 1 ile 5 arasında değişmektedir. Buna göre sosyal uyum boyutlarından en az 9 en çok 45 puan alınmaktadır. Akademik boyut puanlarından ise de yine en az 9 en çok 45 puan alınmaktadır. Toplam okula uyum ölçeğinden ise en az 18 en çok 90 puan alınabilmektedir. Akademik Uyum:2.4.5.8.10.11.14.17.18 maddelerinden oluşuyor. Sosyal Uyum ise 1.3.6.7.9.12.13.15.16 maddelerinden oluşuyor. Ölçekte 7. Madde ters olarak puanlanacaktır. Ölçekte alınan puan arttıkça öğrencilerin okula uyum süreçleri artacaktır (Kaynak ve Uslu, 2021).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Kütahya ilinde ikamet eden ortaokullar 'da eğitim gören göçmen öğrencilerden veriler toplanmıştır. Yüz yüze görüşme yöntemiyle anket formları doldurulmuştur. Araştırma grubundaki katılımcılar gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmaya katılım sağlamıştır. Katılımcılara, herhangi bir istenmeyen durumla karşılaştıklarında çalışmadan ayrılma hakkına sahip oldukları belirtilmiştir. Bu araştırmada parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının karşılaştırılmasında Mann Whitney-U testinden, ön test ve son test karşılaştırılmasında ise Wilcoxon testinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. "Okula Uyum" Ölçeği Deney ve Kontrol Grubu Sosyal Uyuma Ait Ön Test Mann Whitney U Testi Sonuçları.

	DK	N	S.O	Mann Whitney U	Z	P
Okula Uyum	Deney	12	10,63	49,500	-1,303	0,193
	Kontrol	12	14,38			
	Toplam	24				

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda deney grubu S.O=10,63 kontrol grubu S.O=14,38, p değerinin ise 0,193 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir.

Tablo 2. "Okula Uyum" Ölçeği Deney ve Kontrol Grubu Akademik Uyuma Ait Ön Test Mann Whitney U Testi Sonuçları.

	DK	N	S.O	Mann Whitney U	Z	P
Okula Uyum	Deney	12	11,92	65,000	-0,407	0,794
	Kontrol	12	13,08			
	Toplam	24				

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda deney grubu S.O=11,92 kontrol grubu S.O=13,08, p değerinin ise 0,794 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir.

Deney Grubu Analizi

Tablo 3. "Okula Uyum" Ölçeği Deney Grubu Ön Test ve Son Test Arasındaki Sosyal Uyum Açısından Wilcoxon Testi sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	1	1,00	-2,848	0,004*
	Pozitif Sıralar	10	6,50		
	Eşit	1			
	Toplam	12			

P<.05*

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=1,00 ve 6,50, p değerinin ise 0,004 olduğu görülmüştür. Deney grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı farkı olduğu söylenebilir.

Tablo 4. “Okula Uyum” Ölçeği Deney Grubu Ön Test ve Son Test Arasındaki Akademik Uyum Açısından Wilcoxon Testi Sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	0	0,00	-3,066	0,002*
	Pozitif Sıralar	12	6,50		
	Eşit	0			
	Toplam	12			

P<.05*

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=0 ve 6,50, p değerinin ise 0,002 olduğu görülmüştür. Deney grubu akademik uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı farkı olduğu söylenebilir.

Kontrol Grubu Analizi

Tablo 5. “Okula Uyum” Ölçeği Kontrol Grubu Ön Test ve Son Test Arasındaki Sosyal Uyum Açısından Wilcoxon Testi Sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	9	5,44	-1,427	0,154
	Pozitif Sıralar	2	8,50		
	Eşit	1			
	Toplam	12			

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=5,44 ve 8,50, p değerinin ise 0,154 olduğu görülmüştür. Kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir..

Tablo 6. “Okula Uyum” Ölçeği Kontrol Grubu Ön Test ve Son Test Arasındaki Akademik Uyum Açısından Wilcoxon Testi Sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	3	4,83	-1,655	0,098
	Pozitif Sıralar	8	6,44		
	Eşit	1			
	Toplam	12			

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=4,83 ve 6,44, p değerinin ise 0,098 olduğu görülmüştür. Kontrol grubu akademik uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı farka sahip olmadığı söylenebilir.

Deney ve Kontrol Grubu Son Test Analizi

Tablo 7. “Okula Uyum” Ölçeği Deney ve Kontrol Grubu Sosyal Uyuma Ait Son Test Mann Whitney U Testi Sonuçları.

	DK	N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Deney	12	16,25	-2,603	0,009*
	Kontrol	12	8,75		
	Toplam	24			

P<.05*

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda deney grubu S.O=16,25 kontrol grubu S.O=8,75, p değerinin ise 0,0009 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait son test sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.

Tablo 8. “Okula Uyum” Ölçeği Deney ve Kontrol Grubu Akademik Uyuma Ait Son Test Mann Whitney U Testi Sonuçları.

	DK	N	S.O	Mann Whitney U	Z	P
Okula Uyum	Deney	12	16,50	24,000	-2,791	0,005*
	Kontrol	12	8,50			
	Toplam	24				

P<.05*

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda deney grubu S.O=16,50 kontrol grubu S.O=8,50, p değerinin ise 0,005 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu akademik uyum alt boyutuna ait son test sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı farka sahip olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Rekreatif spor etkinliklerinin ortaokul düzeyindeki göçmenlerin okula uyum süreçlerine etkisini incelemek amacı ile yapılan bu çalışmada istatistiksel sonuç ve yorumlar aşağıda belirtilmiştir. Çalışmada okula uyum ölçeğinden yararlanılmıştır. Kaynak ve Ulsu'ya (2024) göre, bu ölçekte, sosyal ve akademik uyum olmak üzere okula uyumun iki temel bileşenini yer almaktadır. Bu doğrultuda yapılan istatistiksel işlemler sonucunda, deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait ön test Mann Whitney U testinde p değeri 0.193> 0.050 olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılan ve katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreci açısından sosyal uyum ön test sonuçları arasında bir anlamlı bir fark görülmemiştir. Deney ve kontrol grubu akademik uyuma ait ön test Mann Whitney U testinde p değeri 0.684> 0.050 olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı herhangi bir farka rastlanmamıştır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine katılan ve katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreci açısından ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Deney grubu sosyal uyuma ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonucunda p değeri 0,004< 0.050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grubunda yer alanların, yani rekreatif spor etkinliklerine katılan göçmenlerin ortaokula uyum süreçlerinde sosyal boyutta olumlu bir katkı olduğu gözlemlenmiştir. Deney grubu akademik uyuma ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonucunda p değeri 0.002< 0.050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grubunda yer alanların, rekreatif spor etkinlikleri sayesinde ortaokula uyum süreçlerinde akademik boyutta olumlu bir katkı gözlemlenmiştir.

Kontrol grubu sosyal uyuma ait ön test ve son test sonuçlarında p değeri 0,154> 0,050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Kontrol grubunda yer alan, rekreatif spor etkinliklerine katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreçlerine sosyal boyutta olumlu bir katkı gözlemlenmemiştir. Kontrol grubu akademik uyuma ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonucunda p değeri 0.098> 0.050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı herhangi bir fark bulunmamaktadır. Kontrol grubunda yer alanlara ortaokula uyum süreçlerine

akademik boyutta olumlu bir katkı gözlemlenmemiştir.

Deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait son test Mann Whitney U testi sonucunda p değeri $0.009 < 0.050$ olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine katılanların sosyal uyumunda artış olduğu görülmüştür. Deney ve Kontrol grubu akademik uyuma ait son test Mann Whitney U testi sonucunda p değeri $0.005 < 0.050$ olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine katılanların akademik uyumunda artış olduğu görülmüştür.

Rekreatif spor etkinliklerine katılım sağlamanın göçmen öğrencilerin ortaokulda sosyal uyum ve akademik uyum alt boyutlarında başarılarının arttığı belirlenmiştir. Bu etkinliklerin aynı zamanda çeşitliliği, bireysel ve takım sporları anlamında da mücadele, sorumluluk, karar verme ve birlikte hareket etme gibi durumlar da göçmen öğrencilerin okula uyumlarında sosyal boyutta katkı sağladığı düşünülmektedir. Rekreatif spor etkinliklerinin göçmen öğrenciler üzerinde stres ve kaygılarının azalmasına neden olduğu için akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Takım sporu olarak yapılan rekreatif spor etkinliklerinde göçmenlerin sorumluluk ve verilen görevi yerine getirme, ekip çalışması gibi durumunda akademik uyum boyutunda okula uyum süreci alt boyutunda olumlu bir katkı yaptığı varsayılabilir. Tüm bu sonuçlardan yola çıkılarak, göçmen bireylerin okula uyumlarında rekreatif spor etkinliklerinin olumlu katkı sunduğu vurgulanabilir. Ercan (2022) tarafından genç ve çocuk göçmenler üzerinde yapılan araştırmada spor faaliyetlerine katılım gösteren göçmenlerin toplumla olan uyumu artarken, diğer bireyler ile daha olumlu etkileşim gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmaya ilişkin olarak, spor faaliyetlerinin göçmenlerin toplum ile uyumlarına önemli bir katkıda bulunduğu söylenebilir. Grey'in (2022) Amerika'nın Kansas eyaletinde 9-12 yaş arasındaki öğrencilere eğitim veren bir devlet lisesinde göçmen öğrenciler ve lisede eğitim gören diğer yerli öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırmada spor aktivitelerine katılım gösteren göçmen öğrencilerin, okuldaki arkadaşları tarafından daha yüksek statüde görüldüğü ve sosyal boyutta daha kolay bir kimlik oluşturabildikleri kanısına varmıştır. Yapılan bu araştırma da rekreatif spor faaliyetlerine katılım gösteren göçmen öğrencilerin okula uyumda daha başarılı olduklarını göstermektedir. Yaşara ve ark., (2018) tarafından yapılan araştırmada 10 haftalık süre zarfında yapılan sportif aktiviteler ile göçmen çocuklar üzerinde görülen olumsuz davranışların azaldığı belirtilmiş ve uyum süreçlerine yararlı bir katkı sağladığı vurgulanmıştır. Yapılan bu çalışmada da 12 haftalık süre içinde rekreatif spor etkinliklerine katılım sağlayan göçmen çocukların okula uyumlarının daha kolay olduğu görülmektedir. Yılgin ve ark., (2022) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, sporun kişiliği etkilediği, sosyalleşme düzeylerine olumlu katkı sunduğu ve ayrıca uyum düzeyini de artırdığı belirtilmektedir. Demir ve İmamoğlu (2023) göçmenlerin spor aracılığıyla sosyal bütünleşmelerini incelemişlerdir. Bu kapsamda göçmen öğrencilerin topluma entegre olmaları için gençlik ve spor bakanlığının yürüttüğü projelerin yerel yönetim ve gençlik merkezlerinin yaptığı çeşitli spor etkinliklerinin göçmenlerin uyum süreçlerine olumlu anlamda bir katkı sağlayabileceğini vurgulamışlardır. Bu tarz proje ve spor etkinliklerinin geliştirilmesi gerektiğini belirterek, göçmenler üzerinde yapılan spor projelerinin ve spor etkinliklerinin yetersizliğine de dikkat çekmişlerdir. Güngör ve Şenel (2018) tarafından yapılmış çalışmada göçmen öğrencilerin farklı bir kültür ile karşılaştıklarında yaşlarına göre akademik uyum sırasında başarısız olduklarını belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışmada da rekreatif spor etkinliklerinin okula uyumda akademik uyum boyutunda katkı sağladığı görülmektedir. Sağın ve Güllü

(2020) spor etkinliklerinin farklı toplumlarda yer alan göçmenlerin kaynaşmasını, sosyalleşmesini, dayanışma ve işbirliğini geliştirme noktasında olumlu bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Beden eğitimi, spor ve oyunun kişilerdeki davranışların faydalı bir şekilde gelişmesine ve iyi bir sosyalleşme aracı olmasına dikkat çekmektedirler. Yapılan spor etkinlikleri ve oyunun bireyler üzerinde sosyal boyutta katkıda bulunduğu söylenebilir. Karataş ve arkadaşları (2021) ayrıca sporun evrensel boyutta kaynaştırıcılığı ve birleştiriciliği dikkate alındığında en önemli sosyal araçlardan biri olduğunu belirtmiştir Çeviker ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmada UNİCEF tarafından Avrupa’da ve Türkiye’de yapılan bazı çalışmaları incelemiştir. Özellikle uluslararası göçmenlere uygulanan uygulamalar açısından Türkiye’de olumlu yönde sonuçlar gösteren çalışmaların olduğu görülmüştür. Türkiye’de dezavantajlı olarak kabul gören göçmen bireylerin sportif faaliyetler ile topluma olan uyumlarına destek olunduğu ve sportif faaliyetlerin göçmen bireyler için önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Özdoğru (2018) okul dışı zamanlarda yapılan spor aktivitelerinin çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve akademik gelişimlerine olumlu katkılar sunduğunu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca yapılan çalışmada yerel ve uluslararası olarak Türkiye’deki öğrencilerin kendi yaşlıtlarına göre diğer ülkelerdeki öğrencilere göre spora daha az katıldıkları belirtilmiştir. Çalışmada, genel olarak çocukların ve ergenlerin uyumlu birer birey olma yolunda spora teşvikinin öneminden bahsedilmiştir. Satılmış ve ark., (2023) yapmış oldukları çalışma neticesinde 51 yabancı uyruklu çocuktan oluşan gruba yönelik yaptırılan rekreatif aktivitelerin sosyal beceri, psikolojik sağlık ve umut düzeyi üzerinde anlamlı derecede etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Rekreatif etkinliklerin göçmen çocukların topluma olan adaptasyonları ve uyumlu birer birey olmalarına katkısı görülmektedir. Duman ve Kuru (2010) çalışmalarında Almanya da yaşayan 13-16 yaşları arasında spor yapan ve yapmayan 440 Türk göçmenden, spor yapanların spor yapmayanlara göre daha uyumlu bireyler olduğunu belirtmiştir. Sağın ve Güllü (2020) yaptıkları araştırma sonucunda Suriyeli göçmen öğrencilerin sportif etkinliklerde bulunmasının okul içerisinde karşılaştıkları birçok çeşitli sorunların önüne geçebileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca yapacakları spor etkinliklerinin spor takımları aracılığıyla Suriyeli öğrencilerin sosyal arkadaş çevresi edinmesinde, sosyalleşmesine, uyum sürecinin hızlanmasına, işbirliğine, okul kurallarına uymasına, okuldan memnuniyet düzeylerinin de artmasına katkı sağlayabileceğini belirtmişlerdir.

Sosyal uyum, göçmen öğrenciler için oldukça kritik bir alan. Göçmenler, farklı bir kültür ve sosyal yapı ile karşı karşıya kaldıklarında, özellikle okul gibi sosyal ortamların içine entegre olmakta zorluk çekebilirler. Bu çalışmanın sonuçları, rekreatif spor etkinliklerinin göçmen öğrencilerin sosyal uyumlarını anlamlı şekilde artırdığını gösteriyor. Spor, doğal olarak sosyal etkileşimleri teşvik eden bir etkinliktir. Takım sporları, öğrenciler arasında iş birliği, iletişim ve güven geliştirmeye yardımcı olabilir. Spor etkinliklerine katılan göçmen öğrencilerin, sosyal uyum süreçlerinde belirgin bir gelişme göstermesi, sporun bu anlamda ne kadar etkili bir araç olduğunu ortaya koyuyor. Özellikle deney grubundaki öğrencilerde sosyal uyumun anlamlı derecede artması, sporun bireylerin kendilerini toplum içinde daha rahat hissetmelerine, ilişkiler geliştirmelerine ve aidiyet hissetmelerine katkı sağladığını gösteriyor. Kontrol grubunda, yani spor etkinliklerine katılmayan öğrencilerde ise sosyal uyum açısından kayda değer bir gelişme gözlenmemiştir. Bu, sporun sosyal uyumu geliştirme konusunda aktif bir rol oynadığının önemli bir kanıtıdır.

Akademik uyum, özellikle dil ve kültür farklılıkları nedeniyle göçmen öğrenciler için zorlayıcı olabilir. Bu çalışma, rekreatif spor etkinliklerinin akademik uyuma da olumlu katkı sağladığını ortaya koyuyor. Spor etkinliklerine katılan

öğrencilerin akademik uyumlarında anlamlı bir artış görülmesi, sporun sadece fiziksel faydalar sağlamakla kalmadığını, aynı zamanda öğrencilerin okuldaki akademik başarılarını da olumlu etkilediğini gösteriyor. Spor, disiplini, zaman yönetimini ve sorumluluk almayı teşvik eden bir faaliyettir. Bu beceriler, öğrencilerin akademik süreçlerinde de başarıya ulaşmalarına yardımcı olabilir. Deney grubundaki öğrencilerde bu gelişmeler gözlemlenirken, kontrol grubunda, yani spor etkinliklerine katılmayan öğrencilerde akademik uyum açısından herhangi bir ilerleme kaydedilmemiştir. Bu, spor etkinliklerinin akademik başarıyı dolaylı olarak destekleyebileceğini göstermektedir.

ÖNERİLER

Göçmenlerin yaşadıkları ülkelerdeki en güncel sorunu her zaman uyum problemi olmuştur. Çalışma hayatı sosyal hayat ve eğitim hayatı boyunca çeşitli uyum sorunlarıyla karşılaşan göçmenler için devletler çeşitli programlar oluşturmuşlardır. Uyum çalışmaları kapsamında en çok araştırılan konu ise göçmen öğrencilerin eğitim süreci ve sosyal çevreye uyumudur. Uyum çalışmalarından biri de rekreatif spor etkinlikleridir. Spor, hem ruh sağlığını korumaya yönelik yapısı hem de kişiler arası etkileşimi, ekip çalışmasını ve uyum sağlamaya yönelik olan yapısından dolayı göçmen öğrencilerin entegrasyon sorununu ortadan kaldırmaya yönelik iyi bir adım olacaktır. Uyum çalışmaları kapsamında sporun önemi göz ardı edilmeden her yaş grubu için çeşitli rekreatif spor etkinliği ortamları oluşturulmalıdır. Bu bağlamda yapılan araştırmalar irdelendiğinde benzer sonuçların ortaya konduğunu, çalışma sonuçlarının daha önce yapılan araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği vurgulanabilir.

Rekreatif spor etkinlikleri, çocukların sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerini destekleyerek topluma ve okula uyum süreçlerini olumlu yönde etkiler. Bu etkinlikler sayesinde çocuklar, farklı sosyal ortamlarda bulunarak iletişim becerilerini geliştirir, takım çalışmasını öğrenir ve öz güvenlerini artırır. Okul ortamında ise derslere daha iyi odaklanabilen, disiplinli ve kendini ifade edebilen bireyler haline gelirler. Bu tür spor etkinlikleri, çocukların eğitim ve sosyal yaşamlarına katkıda bulunarak onları daha başarılı ve mutlu bireyler olarak yetiştirir. Bu doğrultuda, okullar ve yerel topluluk merkezleri, çocukların farklı ilgi alanlarına ve yeteneklerine hitap eden çeşitli rekreatif spor programları sunmalıdır. Rekreatif spor etkinliklerinin düzenli olarak yapılması ve çocukların ilerlemelerinin takip edilmesi, uzun vadeli katılımı teşvik eder ve olumlu etkilerin kalıcılığını sağlar. Ebeveynlerin etkinliklere dahil olması ve çocuklarının gelişimine aktif olarak katkıda bulunması, çocukların motivasyonunu artırır ve aile bağlarını güçlendirir. Tüm çocuklara eşit fırsatlar sağlanması ise toplum refahı için gerekli unsur olarak görülebilir. Göçmen öğrencilerin okula uyum süreçleri, sadece bireysel çabalarla değil, aynı zamanda okulun sunduğu sosyal ve sportif aktivitelerle de desteklenmelidir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Çalışmanın etik kurul izni Düzce Üniversitesi/Yayın Etiği Kurulu tarafınca 03.05.2023 tarih 290543 sayılı kararı ile alınmıştır

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada araştırmacıların katkı oranları şöyledir: 1. Yazar (%45), 2. Yazar (%30) ve 3. Yazar (%25).

KAYNAKÇA

- Barışık, S. (Ed.). (2020). *Küreselleşen dünyada fırsat eşitliği arayışında uluslararası göç ve Türkiye'nin Suriye deneyimi*. Gazi Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., & Çakmak, E. K. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9789944919289>
- Çakır, S. (2011). Geleneksel Türk kültüründe göç ve toplumsal değişme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011(24), 129-142.
- Çeviker, A., Mumcu, H. E., Şekeroğlu, M. Ö., & Bayrak, M. (2018). UNICEF'E göre Türkiye'de dezavantajlı kabul edilen grupların sportif etkinliklerle sosyal uyumun sağlanması. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 221-238.
- Demir, İ. G., & İmamoğlu, A. E. (2023). Göçmenlerin spor aracılığıyla sosyal bütünleşmeleri: gençlik ve spor bakanlığı faaliyetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi*, 4(1), 1-31.
- Deniz, B., Kılıçaslan, Ç., & Koşan, F. (2019). Rekreasyonel olanaklara yönelik beklentilerin sağlıklı kentler yönüyle irdelenmesi, Aydın Kenti Örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 79-89.
- Duman, S., & Kuru, E. (2010). Spor yapan ve spor yapmayan türk öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 18-26.
- Ercan, R. S. (2022). Genç ve çocuk göçmenlere yönelik spor temelli entegrasyon politikaları: Türkiye. *Göç Dergisi (GD)*, 9(3), 359-376.
- Erkal, M., Güven, Ö., & Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Der Yayınları
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023). *Göç çeşitleri ve yabancıların statüleri hakkında bilgi*. Göç İdaresi Başkanlığı. Erişim: <https://www.goc.gov.tr/uyum>.
- Grey, M. A. (1992). Sports and immigrant, minority and Anglo relations in Garden City (Kansas) high school. *Sociology of Sport Journal*, 9(3), 255-270.
- Güngör, F., & Şenel, E. A. (2018). Yabancı uyruklu ilkökul öğrencilerinin eğitim-öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2), 124-173. <https://doi.org/10.18039/ajesi.454575>
- Karataş, E. Ö., Savaş, B. Ç., & Karataş, Ö. (2021). Beden eğitimi, spor ve oyunun sosyalleşme üzerine etkisi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Kaynak, S., & Uslu, O. (2021). *Ortaokul öğrencileri için okula uyum ölçeği*. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Kongresi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kaynak, S., & Uslu, O. (2024). Ortaokul öğrencileri için okula uyum ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(1), 173-190. <https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1340077>
-

- Koser, K. (2007). *International migration: A very short introduction*. Oxford University Press, USA. <https://doi.org/10.1093/actrade/9780199298013.001.0001>
- Kozacıoğlu, G., Grdrr, H. E., & Görüş, G. (2020). *Bireyden topluma ruh sağlığı*. Nobel Akademi Yayıncılık
- zdođru, A. A. (2018). Çocuk ve ergenlerin okul dışı zamanlarda spor aktivitelerine katılımı. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 86-101. <https://doi.org/10.17155/omuspd.321959>
- Ramazanđlu, F., Altungl, O., & zer, A. (2004). Sportif açıdan rekreasyon etkinliklerinin değerlendirmesi. *Fırat Üniversitesi Dođu Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 199-202.
- Sağın, A. E., & Güllü, M. (2020). Suriyeli đrencilerin okula uyum süreci; sportif etkinliklerin rolü. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(3), 86-99.
- Satılmış, S. E., Bilgin, T., & Odemiő, M. (2023). Bir rekreasyonel aktivite olarak geleneksel sokak oyunlarının yabancı uyruklu çocuklarda sosyal beceri psikolojik sağlamlık ve umut düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(3), 1080-1097. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8346352>
- Tsegay, S. M. (2023). International migration: definition, causes and effects. *Genealogy*, 7(3), <https://doi.org/10.3390/genealogy7030061>
- Yaman, M., & Arslan, S. (2009). Çocuk ve gençlik sularının önlenmesinde rekreatif sporlar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 445-459.
- Yaşara, T. S., Őemőeka, N. S., Bilena, O., alıka, F., & Kayab, A. (2018). Göçmen çocukların spor yoluyla topluma kazandırılması. *ERPA 2018*, 588.
- Yılđın, A., Alpullu, A., & Demirci, C. (2022). Dezavantajlı Çocukların Spor Eğitim Projesi İle Sosyal Uyumlarının İncelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 7(2), 90-99. <https://doi.org/10.29228/ERISS.23>